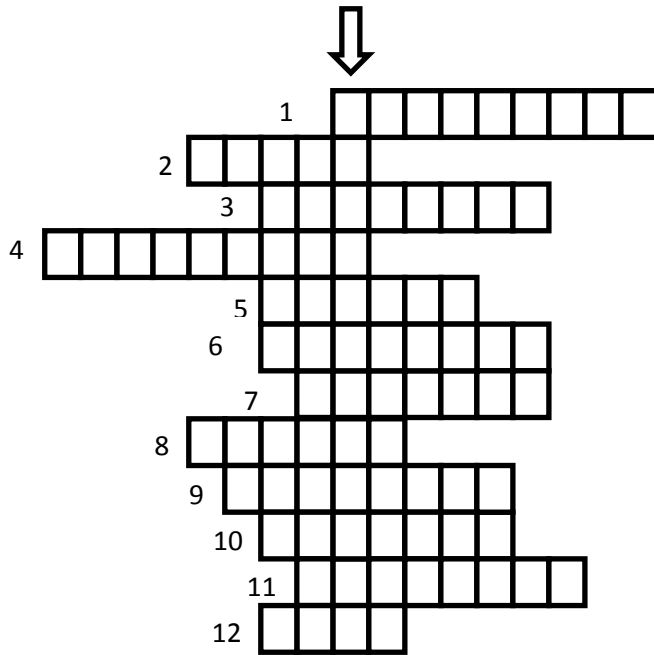

2013-as Cultura Nostra 2. fordulós feladatainak megoldása

1) A keresztrejtvény függőleges oszlopában (↓) a helyes megfejtéseket követően a magyar társadalom egy sajátos jellemzőjére utaló fogalom olvasható.

A megfejtést követően adjátok meg a fogalom jelentését! (min. 2 elem!)

Megoldások

1. Beatrix kíséretével érkezett Budára, Mátyás főtanácsadója építészeti kérdésekben (keresztnév) **Francesco**
2. A koronát elrabló udvarhölgy keresztneve **Ilona**
3. A Hunyadival páncélt cserélő vitéz családneve **Kamonyai**
4. Hunyadi Észak Erdélyben birtokos sógorának családneve **Dengelegi**
5. Hunyadi hosszú hadjáratát egyengető pápai követ keresztneve **Julián/Iulian**
6. Török portyázó, könnyűfegyverzetű, önkéntes lovaskatona **Akindzsi**
7. Mátyás udvarában alkotó dalmát származású szobrász (családnév) **Dalmata**
8. Erzsébet-párti huszita zsoldosvezér (családnév) **Giskra/Jiskra**

9. László királlyá választásáért küzdő osztrák rendi erők vezetője (családnév) **Eizinger**

10. A Cilleiek zsoldoskapitánya (családnév) **Vitovec**

11. A Bibliotheca Corviniana első könyvtárosa (keresztnev) **Galeotto**

12. Nyomdász, az első magyarországi nyomtatott könyv készítője (családnév) **Hess**

Fogalom: familiaritas > pl. hűbériség sajátos magyar változata, szemben a nyugat-európai gyakorlattal nem feltétlenül érint birtokot, nem jár földadományozással, személyre szóló szerződésen alapuló jogviszony, a kisebb birtokos valamely nagyúr familiájába került, és ott szolgálatot vállalt /„nemes cselédség”/, a familiáris a földesúr magánhadseregében teljesített szolgálatot, vagy a birtok igazgatását látta el.

Két pont akkor adható, ha két értékelhető tartalmi elem a válaszban megtalálható a fentiek közül, ill. akkor, ha a versenyzők bármilyen más helyes megállapítást tettek!!!

14p.

2) Olvassátok el figyelmesen a forrásokat, majd válaszoljatok a kérdésekre!

D) „Hogy a királyi felség az ország megvédésének és végvidékei megőrzésének érdekében táborozó katonái részére gondoskodjék a királyi zsoldról, nehogy e zsoldosok az országlakosokat kirabolják.

1. § Általános felkelést pedig addig ne hirdessen az országlakosoknak, a míg e zsoldos katonák az ellenségnek ellent tudnak állani.

3. § Ha pedig, a szükség úgy parancsolván, általános felkelést találnának hirdetni, akkor az ország nemeseit akaratuk ellen, táborozók módjára, az ország határain és szélein túl, ne vigyék; mert régi szabadságuk ezt hozza magával.

Kinek az uralkodása idején keletkezett a törvény? **Albert**

A nemesség melyik régi szabadságára figyelmezteti a törvény az uralkodót? **Aranybulla**

Említsetek még az elfogadott törvények közül kettőt, amelyek az uralkodó lehetőségeit korlátozták? pl. **külföldiek tisztségviselésének tilalma, megtiltja az egyházi javadalmak adóztatását, egyházi javadalmak élére nem nevezhető ki világi személy, a király csak a rendek beleegyezésével nevezheti ki nádorát, rendek joga a vert pénz minőségének ellenőrzése, a király leányainak kiházásítása**

Fogalmazzátok meg röviden a rendek/nemesség általános célját az elfogadott törvénycikkek ismeretében!

pl. a királyi hatalom a rendek ellenőrzése, irányítása alá kerül vagy a Zsigmond király által bevezetett reformok visszavonására kényszerítik a királyt

II) A megválasztandó kormányzót akkora hatalom fogja megilletni, amekkora a királyi felséget illetné, kivéven azt.....

Melyek azok a kivételek, amelyekkel a törvény szerint a kormányzó nem rendelkezik? min. 3!

birtokadományozás jogának a korlátozása

az országgyűlés tanácsa nélkül nem gyakorolhat kegyelmet,

főpapok, bárók jóváhagyása nélkül nem adományozhat nagyobb egyházi javadalmat,

királyi jövedelmek felhasználásáról országos tanácsnak kell döntenie

Mit tett viszont a kormányzó kötelességévé a törvény?

az ország védelmét

Mely területeken/régiókban nem érvényesült ekkor a kormányzó hatalma?

Jiskra által birtokolt területeken és Szlavóniában (Cilleiek miatt)

Mikorra keltezhető a fenti szöveg? **1446**

III) „... elhatározott és végeztetett, hogy ha a magyar királyság megüresedik, mert az előbb mondott Mátyás király ágyékából nem származnak törvényes fiak vagy unokák mi... vagy fiunk...vagy, ha többet hagyunk hátra, közülünk az egyik, akit az a királyság királyának kiválasztott, Magyarország ama királyságának élére állíttatnak, vagy állíttatik.

Melyik megállapodásból idéztünk? **bécsújhelyi**

Melyik uralkodóval kötött egyezségről van szó? **III. Frigyes**

Mit tartalmaz a megállapodás közismert, de a fenti szövegben nem szereplő része?

Mátyás 80000 aranyért visszavásárolja a koronát és Sopron városát.

Mennyiben kellett tartania Mátyásnak az egyezmény keletkezésének idején a részletben szereplő kikötés realizálódásától? Válaszokat indokoljátok!

nem kellett ettől tartania, mert pl. a fiatal (20 éves)Mátyásnak Podjebrád Katalinnal kötött házassága miatt minden reménye megvolt, arra, hogy lesznek utódai

17p.

3) Aláhúzással jelöljétek, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak!

1. Ulászló koronázása illegitim, mivel a szertartást a Szent István fejerekljetartójáról levett koronával végezték. hamis
2. Erdélyben az anyaországhoz hasonlóan a nemesek peres ügyeiben legfelsőbb fokon a királyi udvar bíróságai döntöttek. hamis
3. A keleti és a nyugati egyház újraegyesítésének lehetősége növelte Hunyadi törökellenes hadjáratának a sikerét. igaz
4. Mátyás udvarában tűnt fel a nagy hírű Batthyány család. igaz
5. Szabács 1476-os bevétele a magyar hadtörténelem egyik legnagyobb diadalának nevezhető. hamis
6. Mátyás cseh háborúiban nagy szerepet játszottak a nemesi bandériumok. hamis
7. A pápák Mátyást uralkodásának végéig rendszeres pénzügyi támogatásban részesítették. hamis
8. A házasság szentségét a kánonjog előírása szerint fiúknál a 14., a lányoknál a 12. betöltött esztendő után vehették fel az ifjak. igaz
9. Az ún. Szilágyi-féle cikkelyek egyértelműen a bárói érdekcsoportok elvárásait tükrözték. hamis
10. Mátyás 1467-ben Ianus Pannonius kezdeményezésére egyetemet alapított Pozsonyban. hamis

10p.

4) Egészítsétek ki a szöveget!

„Legnagyobb horderejűnek a király pénzügyi reformjai bizonyultak. Ezek kidolgozója egy kikeresztelkedett bécsi zsidó**Ernusz János** lehetett.

Az új rendszer központi eleme az volt, hogy a korábbiaktól eltérően, amikor a királyi jövedelmek kezelése számos különböző szerv között oszlott meg, most minden jövedelmi

forrást a**kincstartó** alá rendelték, aki ugyancsak kezébe vette az adószedés irányítását.

Az adóreform két elemből állt. Egyrészt a kamarahasznát átkeresztelték a**királyi kincstár** adójára, és az új névvel a régi**mentességek** is érvényüket veszítették. A kamarahaszna hagyományosan portánként **20** dénárt tett ki, emellett azonban időről időre**rendkívüli** adót is kivetettek. A kettőt most összevonták, és együtt tettek ki általában portánként ... **1** aranyforintot. Mátyás a nemesi adómentesség bástyáján is rést ütött, amikor később az **egyetlen nemeseket** is kötelezte az adófizetésre.

Az adókiivetés a**rendek/országgyűlés** jóváhagyásához volt kötve .

Az adókat a pénzreform nyomán ismét értékállóvá tett **ezüstdénárban** kellett fizetni, melyekből újra **100** ért egy aranyforintot.

A jó minőségű pénz jótékonyan hatott a kereskedelemre, így többet jövedelmeztek a külkereskedelmi vámok is, amelyeket **harmincad** helyett immár**koronavám** néven hajtottak be.

13p.

5) Kapcsoljátok az alábbi állításokat a megfelelő személyhez! A megoldásokat írjátok a táblázatba!

1) 1445-ben László helyett új királyt akart választani	A)Kapisztrán János
2) ellenezte az 1444-es hadjáratot	B)Frantisek Hag
3) az 1448-as csatában vesztette életét	C)Tallóci Frank
4) Nándorfehérvár 1440-es védelménél jeleskedett	D)Szapolyai Imre
5) 1456-ban Magyarország déli megyéiben hirdette a keresztet	E)Hédervári Lőrinc
6) 1459-ben királlyá választotta Frigyest	F)Tuz János
7) részt vett az 1471-es összeesküvésben	G)Szentmártoni Nagy Simon
8) Mátyás egyik törvénytelen gyermekeként is emlegetik	H)Szentgyörgyi Székely János
9) Szabács ostrománál vesztette életét	I)Brankovics György

10) 1459-ben két ütközetet vívott a Mátyás ellen
lázkodókkal

J) Alsólendvai Bánfi Pál

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E	I	H	C	A	J	F	D	B	G

10p.

6) Kakukktojás

Az alábbi személyek közül az egyik nem birtokolta azt a tisztséget, amelyet a másik kettő. Húzzátok alá a „kakukktojást”, majd nevezzétek meg, hogy a másik kettő milyen tisztséget birtokolt!

Cillei Ulrik, Szentmiklósi Pongrác, Bebek Imre

tisztség: **főkapitányok**

Pálóczy György, Ianus Pannonius, Szécsi Dénes

tisztség: **esztergomi érsekek**

Garai László, Ország Mihály, Vitéz János

tisztség: **nádorok**

Újlaki Miklós, Vetési Albert, Rozgonyi Sebestyén

tisztség: **erdélyi vajdák**

Egervári László, Ernuszt János, Handó György

tisztség: **kincstartók**

10p.

7) Egészítsétek ki a táblázatot!

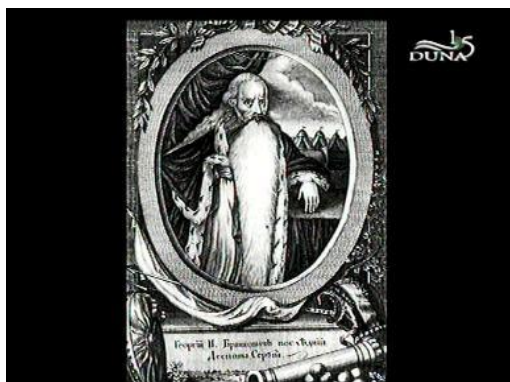
Évszám	Helyszín	szembenálló felek	esemény/eredmény
1439	Szendrő	szultán: II. Murád király: Albert	Szerbia elfoglalása
1441	Bátaszék	Erzsébet hívei <> Ulászló hívei	megszilárdul Ulászló magyarországi helyzete
1442	Marosszentimre	Lépes György erdélyi püspök <> Mezőid bég	török győzelem

1442	Jalomica folyó	Sihabeddin bég \diamond Hunyadi	magyar győzelem, felkelti a törökkel szembeni nemzetközi összefogás lehetőségét
1474	Boroszló	Ulászló, Kázmér \diamond Mátyás	Mátyás győzelme, korábbi hódítások megtartása

21p.

8) Párosítsátok a képeket a hozzájuk tartozó forrással, majd nevezzétek meg az eseményt évszámmal együtt, és azonosítsátok a vaktérkép betűjelével! Megoldásaitokat a megadott táblázatban tüntessétek fel!

1.

2.

3.

4.

5.

6.

I.) „Végül a kormányzó úr megkérte a rácot, vezesse el Nándorfehérvár váráig, és méltó jutalmat ígért neki. Az ajánlkozott is rá, hogy megteszi, de mégsem a kívánt helyre vezette, mint ígérte, hanem Szendrő várába.”

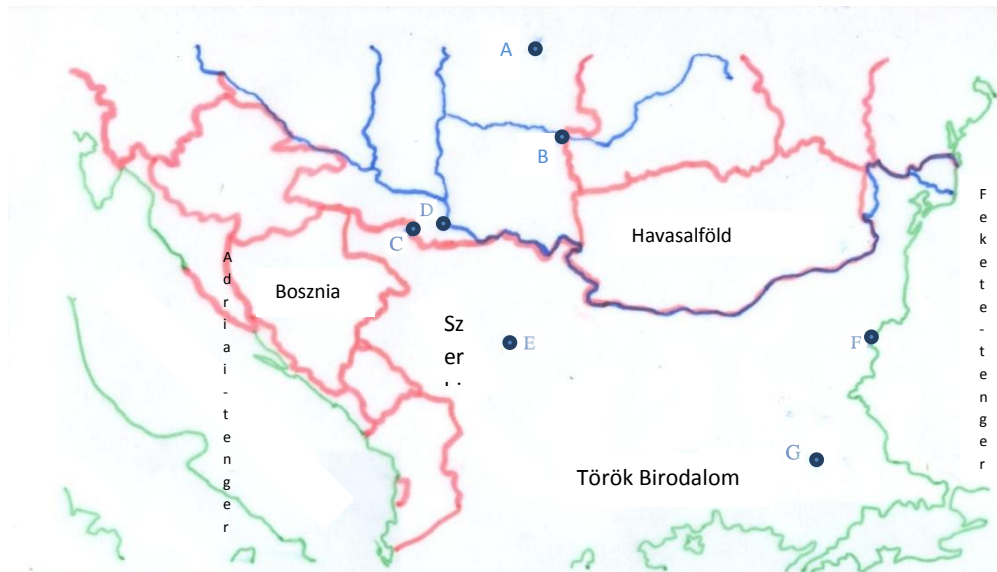
II.) „Megújul tehát a halálos küzdelem, és már a vár terein harcolnak. Innen is, onnan is seregestül hullanak a megöltek, és a nagy lárma meg a megszámlálhatatlan kard csengése hatalmas hangzavart kavart a levegőben.”

III.) „A török császár Szendrő várát és Rácország többi erődítményét, ahányat csak elvett György despotától, visszaadta.”

IV.) „Véres volt a győzelem, de Kinizsi örvendett felette. Társával s a győztes keresztény csapatokkal lakomát rendezett a holtak között.”

V.) „Miután tehát a hosszú ostrommal kifárasztotta az ellenfelet, ámde a várat mégsem foglalta el, a hátsó oldalon egy rejtett völgyben otthagya egy jókora osztagot; ő maga napkeltekor a sereg többi részével szemből száll csatába, és szinte az egész napon át véres verekedést folytat. Valamivel alkonyat előtt abbahagyja a harcot, felszedi a tábort, és úgy tesz, mintha a győzelem reményét feladva elvonulna.”

VI.) „Mondják, hogy itt, ebben a táborban rótták le az utolsó tartozását a már említett Julianus bíboros úr meg sok más szerzetes, legfőként a cseri barátok rendjéből, és rajtuk kívül János váradi és Simon egri püspök.”

Kép száma	Forrás száma	Vaktérkép betűjele	Esemény	Évszám
1.	III.	G, A	drinápolyi/váradai béke	1444
2.	VI.	F	Várnai csata	1444
3.	I.	E	Rigómezei ütközet	1448
4.	II.	D	Nándorfehérvári diadal	1456
5.	IV.	B	Kenyérmezei csata	1479
6.	V.	C	Szabács ostroma, bevétele	1476